

רבי הילל ליכטענשטיין זצ"ל

אבד"ק קראסנא
מח"ס שו"ת כוונת הלב

גליוני ספר לקו"א תניא, שו"ע הרב ושו"ת צמח צדק

נולד לאביו הרה"צ רבי ברוך בענדיט ליכטענשטיין אבד"ק קראסנא בשנת תר"ס, בהגיעו לפרקו נשא את בת הרה"צ רבי שלמה זלמן ערנרייך אבד"ק שאמלוי. בשנת תרצ"ח בחר בו אביו לרב הצעיר ולנהל את ישיבתו בקראסנא. לאחר מלחמת העולם השנייה עבר לארה"ב וקבע את מושבו בברוקלין ויסד מחדש את קהילת קראסנא. נסתלק כ' תמוז תשל"ט.

ספריו: שו"ת כוונת הלב. וספר רני עקרה, על עניני היתר עגונות.

הערות אלו נכתבו בתוך ספרי התניא ושו"ע הרב שלו שבידוע התחיל ללמוד בספר התניא ע"פ בקשת כ"ק אדמו"ר מהרי"צ מליובאוויטש זי"ע כפי שהוא בעצמו כותב במכתב לכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע: "וגם כי אני מרגיש קצת התקשרות שעפ"י דברי מר חמיו הגה"ק מאור הגולה זצ"ל התחלתי בעניי ללמוד מסה"ק לקו"א תניא ומאד מאד נתרגשתי וחוקקים הדברים על לבי דרכי וסדר הלימוד הקדוש המלהיב לבבות רחוקות לקרבם לעבודת השי"ת".

הערות אלו הגיע לידינו ע"י מכון אור הצפון שע"י ישיבת כוונת הלב. ותשואת חן חן להם.

תניא פרק א

וגם להבין מהות מדרגת הבינוני שבדאי* אינו מחצה זכיות ומחצה עונות שא"כ איך טעה רבה בעצמו לומר שהוא בינוני ונודע דלא פסיק פומיה מגירסא עד שאפי' מלאך המות לא היה יכול לשלוט בו ואיך היה יכול לטעות במחצה עונות ח"ו. ועוד שהרי בשעה שעושה עונות נקרא רשע גמור [ואם אח"כ עשה תשובה נקרא צדיק גמור] ואפילו העובר על איסור קל של דברי סופרים** מקרי רשע כדאיתא בפ"ב דיבמות ובפ"ק דנדה.

* צע"ג שלא הביא רבינו דברי ס' חסידים ס' תר"ד עיי"ה בד"ק דמפרש דבינוני היינו אפי' אם קצת מכרעת כף זכות או חובה, וכן פירש ג"כ מה שאמר רב"נ אנה בינוני עיי"ה.

** עיין חתם סופר כללי הש"ס (שנדפס בסוף פ' לולב הגזול) אות צ"ו.

שו"ע הרב ס' רנב סעיף ב

וכן מותר לתת צמר לתוך היורה מבעוד יום (וצובעו) [לצובעו] והוא מצטבע מאליו כל השבת כולה והוא שתהא היורה עקורה מעל האש כל השבת כולה שאם עומדת על האש אסור משום גזרה שמא ישכח ויחתה בגחלים בשבת למהר בישול סממני הצבע וגם שתהא היורה טוחה בטיט סביב כסויה שאם אינה טוחה אסור משום שמא ישכח ויגלה כסויה בשבת (ומגיס) [ויגיס] בה בכף והמגיס בקדרה רותחת אפילו אינה על האש חייב משום מבישל שההגסה גורמת למהר בבישול ואפילו אם סממני הצבע נתבשלו כבר כל צרכן מבעוד יום מכל מקום כשמגיס בהן בשבת חייב משום צובע* שע"י ההגסה נקלט הצבע בצמר אבל כשהיא טוחה בטיט לא יבא לטרוח כל כך לסתור הטיחוי כדי להגיס וכו'.

* לקמן ס' שיח ס"ל כתב טעם הש"נ משום שדרך הצובע' להגיס בו תמיד. ועיין אשל אברהם כאן. ודברי המחבר ז"ל צ"ע.

ס' רנו סעיף ח

טמן מבעוד יום בדבר שאינו מוסיף הבל ונתגלה מבעוד יום בין שנתגלה מאליו בין שגילהו בידים והיה בדעתו לחזור ולכסותו מבעוד יום או משתחשף אסור לכסותו משתחשף שהרי זה כמטמין לכתחלה בשבת כיון שבתחלת כניסת השבת היה מגולה אבל אם היה טמן בתחילת כניסת (השבת) הלילה ואח"כ נתגלה מותר לחזור ולכסותו בין שנתגלה מאליו בין שגילהו בידים אע"פ שלא היה בדעתו לחזור ולכסותו ואפילו לכתחלה יכול לגלותו ולחזור ולכסותו וכן אם רצה להוסיף עליו בשבת עוד דברים שאינם מוסיפים הבל הרי זה מוסיף וכן אם רצה ליטלו כולו ולתת אחר במקומו בין שהראשון חם יותר מהשני בין שהשני חם יותר מהראשון אפילו לא היה מכוסה אלא בסדין יכול ליטול הסדין ולכסותו בגלופקין והוא שנתבשלה הקדרה כל צרכה אבל אם אינה מבושלת כל

צרכה והיא טמונה על גבי הכירה (שיש בה גחלים) ע"ד שיתבאר אסור* אפילו להוסיף על הכיסוי שתוספת זה גורם למחר הבישול מהגחלים.

* משמע מזה דבנתבשל כ"צ אפילו בכה"ג שהיא טמונה ע"ג הכירה שיש בה גחלים מותר לגלותו ולחזור ולכסותו – ועיין לקמן סי' שי"ח ס"ל דבנתבשלו כ"צ מותר להגיס בהן לאחר שהעבירן מע"ג האור. וצ"ע למה נקיל יותר בכיסוי הקדרה מבהגסה – דלכאורה ניער וכיסה שוו להדדי עיין חולין ... ויו"ד סי' צ"ב.

סי' שז סעיף יב (בסופו)

וכל זה בדבר שעושה אותו הנכרי בשבת כדרך שהוא עושה בחול אבל דבר שמשנה בעשייתו מדרך החול אף על פי שהוא שבות גמור מותר לעשותו אפילו ע"י ישראל* במקום צער כמ"ש בסמ"ח ויש אומרים שהוא הדין במקום הפסד ויש לסמוך על דבריהם במקום הפסד גדול.

* אפי' הוא מלאכה, כן הוא לשון רבינו בסי' שכח ס"כ. ועיין פמ"ג סי' שלו מש"כ ע"ד הר"ן שהביא שם.

סי' שז סעיף ב

בעל הבית שיש לו הרבה בתים בחצרו והשכירן לאחרים או שהשאלם (לזמן) [א] בענין שאינו יכול לסלקם תוך הזמן (בעל כרחם) הרי הם אוסרים עליו בחצר כאלו היו בתים שלהם עד שיעברו וכן אסור לטלטל מביתו לבתיהם עד שיעברו בו ואם יש לו בכל אחד מהם דברים שאינם ניטלים בשבת מחמת איסור אסור לטלטלם אפילו לצורך גופם או מקומם כיון שלא סילק עצמו מבתיים אלו מכל וכל אלא יש לו בהם תפיסת יד נעשה כאלו דר בהם ואין הדריים אוסרים עליו לפי שנעשו כולם כאורחים אצלו ולפיכך גם הם מותרים להוציא מבתיהם לחצר אע"פ שלא נתנו עירוב כמו שמוותרים אורחים שמתארחים בביתו להוציא מביתו לחצר בלי שיעברו עמו אבל אם אין לו בהם אלא דברים שמוותר לטלטל לצורך גופם או מקומם אין זו חשובה תפיסת יד כיון שיכול להוציאם משם כשיצטרך להם (או למקומם*) [ב].

* נראה דמש"כ המג"י כאן צע"ג ודו"ק כונתו דאם יצטרך למקומם משתמש בשבת במקום שהי' דבר המוקצה, א"כ גם אחר שנוטל משם המוקצה יש לו לבעה"ב תפיסת יד להשתמש שם.

שם סעיף ה' בא"ד

וכל זה כשכולם פתוחים לחצר אבל אם אין פתוח לחצר אלא החיצון בלבד וכולם עוברים דרך עליו אפילו הם חדרים ממש אין צריך ליתן עירוב אלא שנים הפנימיים [ג] שהם בלבדם חשובים דירות ואוסרים בחצר זה על זה וכן* לטלטל מזה לזה אבל כל האחרים חשובים כבית שער להם כמו שיתבאר.

* עיין מג"א סק"ד ובביאור הלכה

סי' תנו סעיף יח בא"ד

לפיכך התירו לו לאפותה ביום טוב אף שאין כאן היתר גמור שהרי בשעת אפיית עוגה זו יודע הוא שסופו שלא לאכול ממנה ביום טוב אף על פי כן התירו לו חכמים* כיון שאי אפשר בענין אחר שיהיה בו היתר גמור.

* עיין פסחים מ"ו ע"ב תוד"ה הואיל במהר"מ לובלין שם דמשמע מדבריו דאם אנו משתמשים בסברא דכל חדא אוכל הא לאו חלה היא – לא שייך להקשות דאפשר למיפלגינהו בלישה – ובקונט' הארכנו.

שו"ע הרב יו"ד סי' קפח ס"ק [ט] שנוגע בבשרה

פירוש לא מיבעיא אם הדם בתוך החתיכה שאינה מבוקעת שאינו נוגע בבשרה בבית החיצון דטהורה שנאמר בבשרה אלא אפילו מבוקעת שנוגע בבשרה טהורה דטעמא דקרא לאו משום חציצה אלא משום שלא טימא הכתוב אלא ברואה כדרך שהנשים רגילות לראות ואין דרכה של אשה לראות דם בענין זה (שהחתיכה בעצמה הוציאה הדם מהמקור שלא ע"י פתיחת הקבר כדלעיל ולא יצא הדם מעצמו) ודוקא כשהדם אינו רק בבקעים אבל אם נמצא ג"כ ע"ג החתיכה אפילו נמצא לחלוח דם כל שהוא על גבי החתיכה שאינו בבקעים טמאה כדלקמן סעיף ה' (משום דמהיכי יתתי למימר שראתה דם זה שלא כדרך הנשים אלא ע"י החתיכה שהוציאתו עמה ולא יצא מעצמו איפכא מסתברא שיצא מעצמו כדרך הנשים שראות ברצון דהיינו כפי טבע האשה להוציא מותרות

הדמים בעת נדתה ולפעמים בלא עת כשנתרבו הדמים בגופה או מאיזו סבה אחרת ואזי כשנתעורר הטבע להוציא מותרות הדמים הוציא גם חתיכה זו או שנתעורר להוציא שניהם כאחד ומאין הרגלים לומר שהחתיכה היא שהוציאה הדם אם לא שאין על החתיכה שום דם רק שבבקעים שדם זה כבר נעקר ויצא מהמקור ונכנס בבקעים אלו בעוד שהחתיכה היתה במקור והחתיכה היא שהוציאתו ולא טבע האשה להוציא מותרות הדם מהמקור כיון שכבר נעקר ממקורו ונכנס בחתיכה זו וכן בשפופרת* כיון שראתה בהכנסת השפופרת יש רגלים לדבר שהשפופרת היא שהוציאה הדם ולא שיצא מעצמו בשעה זו. וגם אין לחוש שמא היה דם זה כבר בבית החיצון מקודם לכן ונכנס בשפופרת בכניסתה או ביציאתה שהרי דופני השפופרת מפסיקין בין כותלי בית החיצון לדם שבתורה וכן בבקעים שבחתיכה אם היה דם זה בבית החיצון לא היה כולו לתוך הבקעים ועל גבי החתיכה אין שום לחלוח דם).

* בחת"ס סימן הנ"ל ד"ה ואשה וכו' כתב כיון שיש עכ"פ בודאי וברור דם טהור באשה זו מהכ"ת ליחוש בין הוסתות לתערובות דם טמא וכו' עיי"ש בד"ק אין הכרח לומר כסברת רבינו כאן.

שו"ת צמח צדק או"ח סי' סו סוף אות א

ואפשר לומר דדחקו לרש"י משום דא"כ נהי דצריך להקיף דרך ימין יתחיל מקרן דרומית מזרחית. דהא בההוא קרן ג"כ פגע תחלה קודם קרן מזרחית צפונית את"ל דשתי פרוכות היו. וא"כ יתחיל עכ"פ מקרן דרומית מזרחית ואח"כ מזרחית צפונית. צפונית מערבית מערבית דרומית. כדרך שנותן על מזבח החיצון. שה"ז מקיף דרך ימין. ולכן הוצרך רש"י לומר דס"ל דפרוכת אחת היה ויצא דרך הצפון כו'. אבל התוס' ישנים לא ס"ל כרש"י אלא דר' יוסי הגלילי ס"ל ג"כ דשתי פרוכות היו ולא פליג בזה אר' עקיבא והא דאינו מתחיל מקרן דרומית מזרחית משום דמשמע ליה ויצא אל המזבח עד שיצא ויעמוד* במזרחו של מזבח דאז נפיק לגמרי מכוליה מזבח ומשום דדרך ימין צריך להקיף מתחיל בקרן צפונית שכשיצא כל גופו חוץ למזבח ועומד במזרח ופניו למערב אם יושיט ימינו לקרן צפונית וה"ל דרך ימין אבל אם יושיט ידו לקרן דרומית זהו דרך שמאל עכ"ל. ורש"י י"ל דס"ל דלא בעינן עד שיצא ויעמוד במזרחו של מזבח אלא יוצא למזרחית דרומית נמי הוה ויצא כו' כדמשמע בפרש"י ד"ה מהיכן מתחיל מקרן דרומית מזרחית ע"ש. וא"כ ככה"ג כשמושיט ידו לקרן דרומית מזרחית אינו נקרא כלל דרך שמאל.

* לשון רש"י בזבחים פ"ג ע"א ד"ה והוציאו וכו' אלא בין המזבח לפתח לצד המזרח.

שו"ת צמח צדק או"ח סי' סו סוף אות ב

שוב ראיתי בתשו' הרשב"א סי' שפ"ח מבואר דיש גירסא בש"ס כפרש"י דאוקימנא פלוגתא דר' עקיבא ור' יוסי הגלילי בפתחא אי בדרום אי בצפון. וגירסת התו"י הוא כגירסת ש"ס שלנו דאין זה ענין לפלוגתא הנ"ל ותירווייהו ס"ל כת"ק דר' יוסי דפתחא בדרום. ומדברי התו"י נראה דגם לרש"י לא היה גירסא אחרת כלל ולא כהרשב"א ע"ש. אך לכאורה לגירסא דהרשב"א עכ"פ בטלה הראיה מהתוס' ישנים דהא לגירסא זו אין הכרח כלל לדינים שאם מושיט ידו לקרן דרומית ה"ל פונה דרך שמאל דיש לומר דלעולם נק' פונה דרך ימין והא דמתחיל מקרן מזרחית צפונית משום דאין מעבירין על המצות דבקרן צפונית פגע תחלה דפתחא בצפון. מיהו אפילו לגירסא זו יתבאר לקמן סעיף ד' מסברא כדברי התו"י שיש להקדים הקרן שלצד ימינו שהוא מזרחית צפונית. וגם ראיה לזה מהירושלמי. ועוד דהא אנן ודאי קי"ל כת"ק דרבי יוסי דשתי פרוכות היו והחיצונה פרופה מן הדרום וגם קי"ל דמתחיל מקרן מזרחית צפונית כסתם מתניתין כמ"ש בתשובת הרשב"א שם. וא"כ עכצ"ל הטעם* כדברי התו"י. והרשב"א נדחק שם בזה. אבל להתו"י א"ש.

* הגה"ק המחבר ז"ל לא הי' עוד לפניו פי' רבינו חננאל דשם כתוב להדיא דריה"ג ס"ל ג"כ דב' פרוכת הי' אלא דיוצא משמע אורכי' ופותי' דמזבח כמלא – וע"כ יצא הכהן עד קרן מזרחית צפונית – ועפ"י דבריו אין שום הכרח לומר כתו"י – וידוע דדברי ר"ח דבריו דברי קבלה וא"כ יותר יש לבנות יסוד עפ"י ההלכה עפ"י דברי ר"ח וכל מש"כ הגאון ז"ל כאן ישתנה עפ"י שיטת ר"ח ובקונט' הארכנו בס"ד.

שו"ת צמח צדק או"ח סי' סו אות ו ד"ה ולכאורה

ולכאורה יש להקשות על מ"ש מהא דאיתא פרק במה מדליקין (דכ"ב ע"ב) לענין הדלקת המנורה מנר הששי. תרגמא רב פפא בפתילות ארוכות. ופרש"י כל הפתילות יוצאות חוץ לנרותיהם עד שמגיעות לזו לזו ומדליק ממנה הסמוכה לה והשאר זו מזו עכ"ל. ולפ"ז תמצא דהולך ומדליק משמאל לימין. דהרי הנרות מונחים מזרח ומערב

היינו שלשה קנים במזרח והשלשה במערב והנה שנינו ספ"ג דתמיד ואבן היתה לפני המנורה ובה שלש מעלות שעליה הכהן עומד ומטיב את הנרות. וא"כ כשעומד על האבן ופניו נוכח המנורה הרי הנר הששי הוא בשמאלו ושאר החמשה נרות הם לימינו נגד הנר הששי א"כ כשמדליק מהנר הששי את החמישי ומהחמישי את הרביעי כו' הולך הכל משמאל לימין וזה ממש כדעת מהר"ם בהדלקת נרות דחנוכה. והרי לדברי התו"י דיומא נק' זה פונה לשמאל. מיהו יש לתרץ בכמה טעמים. הא' משום דהתם אי אפשר בענין אחר מאחר* דאי אפשר כ"א להדליק מנר לנר א"כ א"א כלל בענין אחר.

* לכאורה למאן דס"ל דנין אפשר משאי אפשר א"כ גם בעלמא בנר חנוכה נילף מהתם – ובפרט לסברת הר"ן בפ' ב"מ דנ"ח דמי למנורה שבמקדש.

שם ד"ה אחר זמן

אחר* זמן נדפס תשו' חתם סופר ובחלק א"ח ס' קפ"ז ופי' דמ"ש לא יליף יד מרגל היינו דביד אם עושה כרע"ק חשוב פונה לימינו. ולמ"ד יליף יד מרגל היינו שאע"ג שביד כה"ג כשעושה כמו שמקיף ברגלו חשוב פונה לשמאל עכ"ז צריך לעשות כן משום דילפינן יד מרגל. וכל דבריו אלה במחכ"ת אינם אמת כלל. וגם הלשון ילפינן יד מרגל או לא ילפינן יד מרגל. היינו כמו ילפינן פנים מחוץ או לא ילפינן. דהפירוש אם בפנים ג"כ צ"ל כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין. או לא. וכך עד"ז הפירוש אם ילפינן יד מרגל שביד ג"כ צריך להיות פונה דרך ימין או שביד א"צ לזה. ולא כמו שפירש הוא ז"ל דביד ההקפה לימין הוא הפך מברגל. ואם כדבריו אף אם ילפינן יד מרגל שצ"ל פונה לימין הלא ביד כשפונה משמאל לימין חשוב פונה לימין. ולומר דילפינן יד מרגל דאע"פ שביד חשוב כה"ג פונה דרך שמאל עכ"ז כיון ברגל חשוב כה"ג דרך ימין צריך לעשות גם ביד כן לפנות דרך שמאל משום דברגל חשוב כה"ג פונה דרך ימין כ"ז הוא פירוש שאינו מתקבל כלל וכלל. וניכר שכתב זה בימי חורפו. כי כתבו שנת תק"ס ויש בספרו תשובות משנת תקצ"ח. גם אשתמיטתיה התוספות ישנים שכתבו להדיא הפך כל דבריו.

* בקונטר' הארכנו בס"ד ליישב דברי מרן חת"ס.

שו"ת צמח צדק יו"ד סימן קנה

א אודות מ"ש הס"ט בסי' קצ"ו ס"ד סקח"י בשם המע"צ דספורין בעי' אף למ"ד סופן אע"פ שאין תחלתן ולכן אם לא כיוונה במספר נקיים באיזה ימים מהם לא עלו לה אע"פ שבדקה יום א' ויום ז' או אפי' יותר וגם הס"ט הסכים כן עכ"פ לד' הרב"י בש"ע ס' קצ"ו ס"ד שפסק כהיש אומרים שם דתחלתן וסופן בעי' דהיינו שצריך שתבדוק ביום הראשון מהשבעה וביום השביעי דלדידהו ודאי ספורין לפנינו בעינן עכ"ז הס"ט. וז"ל המע"צ וא"כ הנדון שלפנינו שלא כיוונה במספר ימים לנקיים באיזה ימים מהם לכן לא עלו לה. וטעמא רבא נמי איכא להדא מלתא* דאולי כל שלא נתנה דעתה לספרן לנקיים לא הקפידה אף אם הרגישה במקצת לבדוק את עצמה ואף אם תאמר עתה שלא הרגישה מתחלה לא מהני והוא בכלל כל מלתא דלא רמיא עליה דאינשי לאו אדעתיה ואין נאמנים עליו עכ"ל. והנה המע"צ מביא ראיה מהא דאם לא בדקה בכל הו' וביום הח' בדקה דאין לה אלא יום הח' בלבד כו' דלא ידענו טעם לזה כיון דעכ"פ הוחזקה בטוהרה ומה יגרע לה שהמתנה עוד יום אחד אחר ז' א"ו דספירה בעינן וכל שלא בדקה תוך המנין לפחות פ"א לא מהני ולא מקרי ספירה. ומה שאמרו לר"א לא בעינן ספורים לפנינו פי' ספורים גלויים לא בעינן אלא סגי בבדיקה א' בסוף או בתחלה עכ"ל. והנה קודם כל נאמר דראי' זו שמביא המע"צ הוא צע"ג והס"ט עצמו דחאה דא"א לומר כהמע"צ דהטעם משום דבעינן שתתן דעתה לספירה דהלא הס"ט מסיק שם ד"ה והן אמת דלרב דאית ליה סופן אע"פ שאין תחלתן לא בעינן כלל שתתן דעתה לספירה. רק כל שבאמת היו נקיים מהני וכמ"ש שם ג"כ אח"כ בד"ה ומיהו כ"ז כו'. וא"כ לדבריו כל הפוסקים רובם ככולם שפסקו כרב יש לתמוה עליהם אמאי לא מהני בדקת הח' אם הטעם כהמע"צ דרק משום דבעינן שתתן דעתה כו' וכמו שכ' בעצמו סד"ה והן אמת הנ"ל וא"כ איך יש להביא ראי' מזה כיון דבגמ' מוכח להדיא דלא בעינן שתתן דעתה כו'. ונהי דבדודאי יש להורות כדבריהם דבדיקת הח' לא מהני דלא כמ"ש התפל"מ שבס"ט שם. אבל מ"מ אין לומר ע"ז טעם נגד המפורש בגמ' ולהוליד מזה דין חדש נגד הש"ס ועכצ"ל שיש בזה טעם אחר ואף אם לא נודע הטעם אין לומר טעם שכנגד הגמ'.

קיצור. מ"ש המע"צ והס"ט דהא דלא מהני הפסק טוהרה ובדיקת יום השמיני משום דבעינן שתתן דעתה לספירה אינו נכון כיון דרוב הפוסקים רובם ככולם ס"ל כרב בתרייתא דסופן אע"פ שאין תחלתן. והס"ט עצמו העלה שלפ"ז א"צ כלל שתתן דעתה לספירה.

* עיין לשון ספר החינוך ולקמן אות ט'.

ב והנה גם מ"ש הס"ט דלמאן דמצריך תחלה וסוף טעמא משום דבעינן ספורים לפנינו ג"כ לא נ' כן לענ"ד ולכן צריך להאריך קצת. הנה בחי' הר"ן דס"ט כ' וז"ל לענין הלכה קיי"ל כרב כו' ועוד דסוגיין כוותיה דהא אוקימנא בפ' המפלת טועה דר' יוסי בר"ח כרע"ק ואם איתא דתחלתן וסופן בעינן למה לן לאוקמי כרע"ק הא שפיר אתיא כו' אליעזר אלא משמע דס"ל לתלמודא דלר"א בתחלתן או בסופן וקיי"ל כר"א עכ"ל. וכ"כ הרשב"א בתה"א דקפ"ב ע"ב וכ"פ הראב"ד בס' בעה"נ שער הספירה וכ"ד הרו"ה וכ"פ ג"כ הרמב"ן בהלכותיו פ"ב ה"ג וז"ל כל ד' הימים צריכה בדיקה פעם א' בכל יום בדקה ביום הראשון או בשני או בשלישי ושוב לא בדקה בודק בשעת טבילתה ודיה. אפילו ביום ד' בלבד ה"ו בחזקת טהרה שהרי בדקה והפסיקה קודם לכן. ישבה לה כל ד' ולא בדקה וביום ח' בדקה אע"פ בהפסיקה כבר בטהרה קודם שתספור אין לה אלא יום א' ומשלמת עליו ששה וטובלת עכ"ל. ונ"ל לפרש דמ"ש אפילו ביום ד' בלבד כו' הוא ענין בפ"ע ר"ל שלא בדקה כלל לא ביום א' ולא ביום ב' כו' רק שביום ד' בלבד בדקה א"ע בדיקה א' ה"ו בחזקת טהרה דסופן אע"פ שאין תחלתן סגי וע"ז סיים שהרי בדקה והפסיקה קודם לכן ר"ל נהי דלא היה תחלתן מ"מ הרי הפרישה בטהרה ומהני הפרשה זו בצירוף סופן. אבל א"א לומר דקאי אבדקה ביום הראשון או ביום השני כו' ולא בדקה עוד עד הו' דהא כבר השמיענו במ"ש בודקת א"ע בשעת טבילתה ודיה והיינו סוף הו'. ועוד דא"כ למה הוצרך לומר שהרי בדקה והפסיקה כו'. ועוד דא"כ למה אמר אח"כ ישבה לה כל ד' ולא בדקה וביום ח' בדקה כו'. הלא אפי' בדקה ביום ד' לא מהני כיון שלא בדקה א"ע ביום ראשון כו'. ועוד דא"כ כיון שתחלתן וסופן בעינן א"כ היינו יום א' דוקא ויום הו' ולא יום ב' וז' וא"כ אמאי מהני או בשני כו' ובז'. א"ו ס"ל כראב"ד דתחלתן או אמצעיתן או סופן כל חד לחוד סגי וצ"ע על הבי"ש שדעת הרמב"ן כהסמ"ג דתחלתן וסופן בעינן וז"א כנ"ל. והנה כ"כ ב' הגמ"י וצ"ע שמא ט"ס וצ"ל הראב"ן אך לא מצאתי כלל מזה בהראב"ן פ"ק דשבת שכ' שם ה' נדה.

קיצור. בחידושי הר"ן הביא ראייה מפרק המפלת דלר' אליעזר לא בעינן ספורין לפנינו והיינו כרב ולא כר' חנינא. וסגי בתחלתן או בסופן וכ"ד הרמב"ן בהלכותיו פ"ב ה"ג ולא כמ"ש הבי"ש שדעת הרמב"ן כהסמ"ג.

ג וכן פסק ג"כ הרא"ש והטור וכ"פ ג"כ רי"ו נכ"ד ח"ב והרא"ה וכן פסק ג"כ הרשב"א* סוף נדה אך הרב"י בס' קצ"ו הביא דעת הסמ"ג שכ' שאין פסק זה מבורר וראוי להחמיר וכ"ד סה"ת והאגור בשם תוספות פ"ק דביצה והגמ"י בשם הרמב"ן ורבינו שמחה. ולכן פסק שאין להקל. והנה הגם כי כבר נתבאר דהרמב"ן אדרבה ס"ל להקל והמקילים הם רובם דרובא ה"ה הרמב"ם והראב"ד והרו"ה והרשב"א והרמב"ן והר"ן והרא"ש והרא"ה והטור ורי"ו והרשב"א וכן נוטה דעת הסמ"ג והמחמירים הם סה"ת וסמ"ג והאגור בשם תוס' ור"ש מ"מ ודאי אין להקל ח"ו נגד פסק הבי"ש. וע' בגיטין דס"ג ב' ג"כ פליגי רב ור' חנינא ושם יש הרבה פוסקים כר' חנינא. אך כ' שם הטעם משום דבגמ' משמע דאמוראי ס"ל כוותיה ובנ"ד הוא להפוך כנ"ל. והנה מקור דברי הסמ"ג לקוחים מסה"ת (דלא כדמשמע בב"י שסה"ת העלה כו' הסמ"ג וכנודע שהסמ"ג לקח מסה"ת שהיה הסמ"ג ס' פ"ח וכ' וז"ל ולכאורה נראה דהלכה כרב דהא מקשה על רב משמעא דטועה כו' ומשני מי לא אוקמינא כו' עקיבא דבעי ספירין לפנינו כו' משמע דלר' חנינא הוה ניחא ליה למקשה דאתיא אפי' אליבא דר' אליעזר דשרי הכא אסור דבעינן תחלתן וסופן ובטועה תחלתן ליכא לפנינו. ולא מוקי לה אפילו כו' אליעזר וכו"ח דאסר א"כ משמע דסבר התלמוד דלר"א דהלכה כמותו לא בעינן ספורין לפנינו. א"כ אם בדקה יום שביעי אבל יום ראשון לא בדקה טהורה כו' אמנם יש לדחות** דאף לר' חנינא לא אתיא כו' אליעזר דכיון דשרי בדיעבד אף מורי ר"י עכ"ל. וכינו לדין דאף ר"י בעל התוספות המחמיר כדברי ר"ח הוא רק מדרבנן. אבל מדאורייתא ס"ל לר"ח ג"כ כרב דסגי בסופן אע"פ שאין תחלתן וא"כ לא נשאר בהמחמירים לחוש לדאורייתא רק סה"ת וסמ"ג ור"ש דהסה"ת כ' שאין לסמוך על דקדוק זה ור"ל שאפ"ל דלר"ח מדאורייתא בעינן תחלתן וסופן. ומ"מ כיון שכן בצרי להו מהמחמירים התוספות והרמב"ן והמקילים הם רובא דרובא. והנה דברי ר"י לכאורה צ"ל מנ"ל דלר"א רק מדרבנן צריך ג"כ בדיקת יום א' ונלע"ד דכוונתו דא"א לומר דספול בעינן מדאורייתא לר"א. דאי איתא בדיקה ד' מעכבת מדאורייתא א"כ ביום בגדה"ו שלא בדקה א"ע בהן אין בהם ספול עד בדיקת יום הו' אז איגאל מלתא למפרע דעלו לה יום בגדה"ו ב' נקיים ואין זה ספול. וכיון דא"א לומר דר"א ספול בעינן עכצ"ל הא דמצריך בדיקת א' וז' משום חזקת טהרה א"כ סברא טובה דוה רק מדרבנן ומדאורייתא די בהפסק טהרה עם בדיקת יום ד' דאתחזקה בטהרה ע"י מעיקרא וסוף. ועו"ל טעמו דר"י משום דמסוגיא פ' המפלת מוכח דרק רע"ק בעי ספול ולא ר' אליעזר וכמש"ל ס"ב בשם חידושי הר"ן. וא"כ ממי' אם ר' חנינא לא ס"ל כסוגיא הנ"ל ראוי לפסוק כרב ולא כר' חנינא וכמ"ש לקמן בסמוך. א"כ כדי לפסוק כר' חנינא עכצ"ל דרק מדרבנן

* בתשו' תשב"ץ ח"ג שאלה נ"ח כתב "אבל אם לא בדקה א' וז' צריכה לספור ד' ימי' אחרים בבדיקה דבעינן ספורים בפנינו והכי איתא בפ' תינוקות וכן פסקו האחרונים ז"ל", עכ"ל.

** כ"ז גם בתוספ' הרא"ש שעל הגליון.

בעיני בדיקת תחלתן וסופן וכ"נ דעת הרא"מ בספר יראים סי' קצ"ג משמע דס"ל כמו שכתב ומגלן דכ"ר א קיי"ל דרב ס"ל כ"ר א דאמר בגמרא התם אמר רב נדה שהפרישה בטהרה לבר משלישי שלה סופרתו למיני שבעה ואמרין פשיטא לא צריכה דלא בדק עד יום שביעי ואשמעינן דלר' אליעזר סופן אע"פ שאין תחלתן עכ"ל. מדהביא ראייה מרב דקיי"ל כרבי אליעזר משמע דקיי"ל כרב. ומ"ש תחלה וז"ל ואע"ג שלא בדק אלא יום ראשון ויום שביעי בדיעבד טהורה דקיי"ל כר' אליעזר עכ"ל צ"ל זהו מדרבנן וכמ"ש סה"ת בשם ר"י. וכן באגודה פ"ק דנדה פסק כן בשם ר"י שצריך בדיקה יום ראשון ויום שביעי והרי ר"י ס"ל שזהו מדרבנן כג"ל בשם סה"ת דאל"כ לא קיי"ל כר' חנינא.*

קיצור. שרוב הפוסקים רובם ככולם ה"ה הרמב"ם והראב"ד והר"ה והרמב"ן והרשב"א והרא"ה והרא"ש והר"ן והטור ורי"ו והרשב"ץ וכ"מ דעת הסמ"ק. כולם ס"ל דסופן אע"פ שאין תחלתן וגם ר"י בעל התוספות והרא"מ ס"ל דגם לר' חנינא רק מדרבנן בעי תחלתן וסופן. אבל מדאורייתא סגי בסופן אף שאין תחלתן כמו לרב. ולא נשאר בהמתמרים לומר מדאורייתא יש ספק שמה בעיני תחלתן וסופן רק סה"ת והסמ"ג ור"ש.

ד אך באמת נלע"ד דגם הסה"ת לא פליג רק בדביקת תחלתן וסופן הוא דאורייתא. אבל מודה הוא דלר"ח ג"כ א"צ ספורים לפנינו. דודאי אי איתא דלר"ח בעיני ספורין לפנינו א"כ סוגיא דגמ' דף ל' אולא דלא כוותיה דאמרין ש"מ ר"ע היא דבעי ספורים בפנינו מכלל דלר"א א"צ כו' ועיין בהרא"ש פ"ו דשבועות סי' כ"ג שזהו ענין תרי אמוראי דפליגי וסוגיא דעלמא אולא כחד מינייהו דהפוסק להפך ה"ל טועה כו' יעו"ש. והובא בחשו"ב כאזמור"ר הגאון ז"ל בענין העגונה דאתא. וא"כ צ"ל מ"ט דסה"ת וכמו שגם הסמ"ק תמה ע"ז סי' רצ"ג (אע"ג שכ' מיהו שמה סברא אחת יש) ולכן אפ"ל לסה"ת עפ"מ"ש במה"ב שער הברדיקה והספירה דקפ"ג ע"א דאין לאו ספורים לפנינו בעיני כרע"ק וכו' יהושע אלא שתספור שבעה מוחזקים בטהרה כר' אליעזר. וכדקתני הוב והזבה שברקו עצמן יום ראשון ומצאו טהור ויום השביעי ומצאו טהור ושאר הימים לא בדקו רא"א הרי הן בחזקת טהרה כו' אין כאן בדיקת ספורים אלא מדין חזקת טהרה כו' חזקה שכולן יצאו בטהרה עכ"ל. וא"כ הרי שפתיו ברור מללו דאף לפי לשון המשנה דר' אליעזר מצריך בדיקה תחלתן וסופן א"צ כלל ספורים לפנינו כי רק רע"ק מצריך ספורים לפנינו (ומ"ש ור' יהושע אינו מוכרח דא"כ אמאי לא קאמר השי"ס פ' המפלת הא מני רע"ק ור' יהושע היא אלא לר' יהושע כיון שהימים שבינתיים לא בדקה. ומונה לסירוגין אין זה ספורים לפנינו וצ"ע). עכ"פ ר' אליעזר ודאי אינו מצריך ספ"ל רק שיהיו הז"נ מוחזקים לנו בטהרה ע"י בדיקה יום א' ויום ז' אבל כל שהיה בדיקה יום ראשון ויום שביעי אף שלא נתנה דעתה לספירה באיזו ימים שבינתיים ע"י סבה. כנודן דהמע"צ** או ע"י חולי גדול שאירע לה בימים שבינתיים ונתרפאה. הרי יש כאן ז' נקיים מוחזקים בטהרה ע"י בדיקת תחלתן וסופן. ומה שלא ספרה באיזו ימים לא איכפת לן מאחר שא"צ ספורים לפנינו. אך קשה דהא בגמ' דסי"ט ע"ב מקשה על רב ור' א"י לא בעיני ספורים לפנינו משמע דלר' חנינא בעיני לר"א ג"כ ספ"ל. ואפ"ל דאע"ג דהמקשה הוה ס"ד דלר"א ג"כ בעיני ספ"ל דהוה ס"ל דברייתא דטועה דפרק המפלת אתיא אף לר"א וס"ל דבדיקת תחלתן וסופן חשוב ג"כ ספורים לפנינו. אבל להמסקנא דרבנן ס"ל דלא בעיני ספורים לפנינו כלל אפילו מוחזקין לא בעיני. וסגי בסופן אע"פ שאין תחלתן א"כ גם לר' חנינא דבעי תחלתן וסופן היינו רק מדרבנן כפירש ר"י או מדאורייתא כדי להחזיק בטהרה אבל אין זה ספורין לפנינו. ושני דינים אלו דבדיקת תחלתן וסופן וספורין לפנינו הם שני ענינים חלוקים רחוקים זה מזה מהקצה אל הקצה מאן דבעי ספ"ל דאפילו ודאי היה באמת כל הז' נקיים לא מהני ולא מידי מדאורייתא כל שלא ספרה לפנינו והרי היא טמאה כאלו לא היו ז' נקיים כלל. ומש"ה לא מטבילין את הטועה רק אחר ז' נקיים שתספור לפנינו. ולא חיישין להחמיר לטובלה משום טבילה בזמנה מצוה דשמה היה ז' נקיים דאפילו היו כמאן דלא הוו דמי. וזהו דעת רע"ק. אבל ר"א ס"ל דא"צ ספ"ל ומש"ה לדידיה צריך לטבול הטועה שמה היו ז' נקיים אע"ג שלא היה רק בדיקת סופן לחוד אלא דלהקל להחמיר לבעלה אינו סומך אבדיקת סופן אא"כ היה בדיקת תחלתן וסופן ולא משום ספ"ל רק דחיישין שמה ראתה בינתיים וצריך בדיקה תחלתן וסופן להוציא מחשש טומאה דתנן ספ"ד דנדה אבל ימי הזב והזבה כו' הרי אלו בחזקת טומאה וס"ל דאין מוציאין מחזקת טומאה אא"כ בדקה בתחלה ובסוף לר' חנינא אבל לא מטעם ספ"ל כלל. דבאמת אפילו בדקה תחלה וסוף אין כאן ספ"ל. וכמ"ש הרשב"א במ"ה דקפ"ג ע"א דספ"ל אינו רק כדברי רע"ק ור' יהושע וכנ"ל. ואין להקשות כיון דבעיני מדאורי' בדיקת תחלתן וסופן כדי שיהיה ספורין

* הי' לו להמחבר ז"ל להביא ראי' פשוט' מתוס' דבדף צ' ע"ב ד"ה ר"א משמע דפסקו כר"ח דבעי א' וז' לר"א עיי"ש בד"ה ר"א ובדף ל"ז ע"א ד"ה אבא וכו' כתבו אבל לגמרי לא הוי כר' אליעזר דהא מוקי לה כרע"ק דבעי ספורים לפנינו ור"א פליג עלי' בפ"ק עכ"ל וזה לכאורה ראי' גדולה מתוס'.

** לפ"מ שכתבנו על הגליון לקמן אות ט' בעי' חילי גדול גם למע"צ אין להחמיר דאונס שאני.

מוחזקין בטהרה א"כ איך מטבילין הטועה שלא היה לה רק בדיקת סופן ע"ז יש להשיב דהא א"כ לרב בתרייתא דסגי בסופן מי ניהא הא בעי עכ"פ הפסק טהרה וכאן לא היה הפסק טהרה וא"כ למה יטבילו אותה. אעכצ"ל כתירוצ' מהרש"א דס"ט ע"א בד"ה ואי ס"ד ותירוצ' זה יועיל גם למ"ד דלבעלה בעי תחלתן וסופן ולענין טבילת מצוה א"צ תחלתן כמו שא"צ הפסק טהרה רק לרע"ק דבעי ספורין לפנינו לא שייך חלוק זה. ומעתה לר"ח ג"כ הדין אמת דלר"א לא בעינן ספ"ל וכמ"ש בסה"ת שם דכן משמע לישא דקאמר לאו מי אוקמינא לה כרע"ק דמשמע בלא רב נמי העמדנו כרע"ק כ"כ בשם ר"י בעל התוספות והוא לא גמגם רק שאין לסמוך עמ"ש ר"י דלר"א א"צ מדאורייתא רק בדיקה א' וכו'. אבל הדין אמת דא"צ ספ"ל רק בהא פליג ר' חנינא עם רב דלרב בבדיקה א' דו' נקיים ויום שמיני מחזקין לכל הז' בחזקת טהרה ולר"ח בעי' תחלתן וסופן אבל א"צ ספ"ל ואם באמת היו הד' נקיים אפי' לא בדקה תחלתן טהורה ומש"ה הוצרכנו להעמיד מתניתא דטועה כרע"ק כנ"ל וא"ש פסק סה"ת וסיעתו ומסולק קושיית הסמ"ק.

קיצור. שי"ל גם לסה"ת דמצריך בדיקת תחלתן וסופן מספק דאורייתא עכ"ז אין צריך כלל ספורין לפנינו רק מצריך שיהיו מוחזקים בטהרה תחלה וסוף וכמ"ש במה"ב אע"ג דבגמ' דס"ט משמע דלר' חנינא דבעי תחלה וסופן צריך ספורין לפנינו י"ל זהו להמקשה. אבל להמסקנא דרבנן לא בעי ספ"ל י"ל דגם ר"א לא פליג עלייהו בזה אלא דלבעלה מצריך בדיקה תחלה וסוף מדאורייתא או רק מדרבנן.

ה או אפ"ל דספ"ל שבגמ' דס"ט אינו כספ"ל שבפרק המפלת ד"ל ע"א. דהתם דקאמר הא מני רע"ק היא דבעינן ספ"ל היינו ספורין בדוקין כל יום אבל הכא דס"ט ע"א דאומר ואי ס"ד לא בעינן ספ"ל. ר"ל אלא בעינן ספ"ל דהיינו כר"א דבעינן שני בדיקות ביום הראשון וביום השביעי אינן רק ספורין לפנינו מוחזקים בטהרה שיהיה חזקה בתחלה ובסוף שהן טהורין דוגמת מ"ש בגמ' דס"ח ע"א כיון דמציקרא כו' ועכשיו כו' ולכן הטועה א"צ טבילה כיון דליכא ספורין מוחזקין אבל כל שיש ספורין מוחזקין בטהרה א"צ ספירה ממש. ולפ"ז מ"ש הס"ט וז"ל מהיו מוכח דמאן דמצריך תחלתן וסופן טעמא משום דבעינן ספ"ל דאל"כ מאי מקשה ארב מבריייתא דטועה דאלמא ספ"ל בעי' הא א"א אמר בהדיא דסגי בראשון ובשביעי ואיהו אליבא דר"א אמר א"ו דמאן דמצריך תחלתן וסופן טעמיה משום דבעינן ספ"ל עכ"ל. הנה לפמ"ש אין דבריו נכונים לדינא אם מטעם הנו"ל ס"ד דודאי לקס"ד דהמקשן שפיר קאמר דהוה ס"ל דטעמיה דר"א משום דבעינן ספ"ל. אבל התרצן משני ליה ולא מי אוקמינא כרע"ק כו'. ר"ל דאפילו לר"ח א"א להעמיד הבריייתא כר"א דאפילו נימא דר"א מצריך תחלתן וסופן ליכא ספ"ל וכנ"ל. וכמ"ש סה"ת להדיא בשם ר"י. ונת' דגם סה"ת ס"ל הכי רק דבהא פליג אר"י דס"ל בדיקה תחלתן וסופן הוא דאורייתא להוציא מחזקת טומאה. אבל לא דבעינן ספ"ל וכוונתו להס"ט ד' סה"ת הנ"ל. וכ"מ בס' קרבן אהרן פ' מצורע פ' ה' הלכה ה' שכן דלר"א לא בעינן ספורים ובדוקים משמע דס"ל דלר"א א"צ ספ"ל. או מטעם דספ"ל דר' חנינא לר' אליעזר היינו רק מוחזקים בטהרה ולא ספירה ממש. וקצת ראייה ממ"ש בסה"ת סי' פ"ח וז"ל מהיו אין לסמוך על הדקדוק הזה (של רבו ר"י) אלא לעולם אף דיעבד יצטרך שלא יהיה יותר מחמשה ימים בין בדיקה לבדיקה מלבד מיום שפסקה בו לערב עכ"ל. הרי אין מוזיר כלל דין דבעינן ספירה ע"ד ספ"ל כ"א מזכיר רק שהעכו"ב לר"א אליבא דר' חנינא הוא שיהיו שתי בדיקות אחת ביום א' והשנית ביום ז' ולא יהיה בין בדיקה לבדיקה יותר מחמשה ימים. והיינו שעי"ז הם מוחזקים בטהרה. באמ"כ אם משתנה יותר מחמשה ימים כמו בדקה א"ע ביום א' וביום השמיני אינה מוחזקת בטהרה דחיישינן שמא ראתה ואף אם נתנה דעתה לספירה לא מהני דעיקר החזקת טהרה הוא ע"י בדיקה תחלה וסוף ואם יש בדיקה תחלה וסוף חשוב מוחזקים בטהרה. וכיון דהכי הוא דאף לסה"ת וסיעתו האומרים דצריך בדיקה בראשון ובשביעי אין מוכח כלל לומר דבעינן ספ"ל ואדרבה משמע להדיא להפך (ור"י ס"ל דראשון בעי' רק מדרבנן כנ"ל) ולפ"ד רוב הפוסקים האומרים דסגי בסופן אע"פ שאין תחלתן כ' הס"ט עצמו דלדבריהם מוכרח בגמ' דלא בעינן ספ"ל. א"כ נ' דהכי נקטינן ואין להחמיר בזה מדינא. כנלע"ד.

קיצור. אפ"ל דגם אם לר"ח בעינן ספ"ל כדברי המקשה היינו רק מוחזקים בטהרה ע"י בדיקת תחלה וסוף. ולא ספירה ממש וכן ראייה מלשון סה"ת. ולכן כיון דלפ"ד רוב הפוסקים דפסקו כרב בתרייתא א"צ ספירה להס"ט ג"כ ורק לדברי סה"ת ס"ל להס"ט דצריך ספ"ל ולפמ"ש אין זה מוכרח כלל ע"כ אין להחמיר כלל.

ו אך מעתה חל עלינו חובת ביאור ישוב הקושיא שהביא הס"ט בשם המע"צ מהא דלכ"ע אם לא בדקה בכל הז' וביום השמיני בדקה ומצאה טהורה אין לה אלא יום ח' בלבד ומשלמת עליו ששה. יעו"ש רס"ק ח"י. אך באמת הרי מבורר שם בדבריו ג"כ בסוף איך שא"א לומר הטעם משום דבעינן שתתן דעתה לספירת ז' נקיים ור"ל מתחלת הז' נקיים דהיינו מיום הראשון כו' דהרי הבריייתא דטועה מנגדת דלא היו לה ספורים כלל ואפ"ה מטבלינן לה לר"א אליבא דרב עכ"פ כנ"ל. ותו דהא כתב בעצמו דהראב"ד והרשב"א ס"ל גבי ברתיה דר"ח דלא ספרה כלל ואפ"ה עלו לה ל' נקיים כל שהיה בדיקה בסופן. ומה שנדחק לחלק בין זבה דאורייתא לדרבנן הוא דוחק עצום. ועוד דא"כ לדבריו עכ"פ ג"כ אפשר אין להחמיר כ"כ בנושי ידין דספק זבות נינהו הגם שאין דומה ספק לדרבנן. אבל מ"מ בלא"ה דבריו דחוקים ביותר. לכן נלע"ד דההכרח לומר שיש בזה טעם אחר. ומקודם נעמוד על לשון הפוסקים בזה. וז"ל סה"ת ססי' פ"ח. אבל אם בדקה עצמה לערב של יום שפוסקת בו כדי

להפסיק בטהרה ולמחרת שהוא יום ראשון לא בדקה וגם יום השביעי לא בדקה עד יום השמיני בזה אפי' רב מורה דאנו מועיל כלום דהא הכא לא תחלתן איכא ולא סופן איכא עכ"ל. ועמש"ל אות ב' ל' הרמב"ן בזה. וז"ל ח' הר"ן ומ"מ נ' אליבא דרב דוקא בתחלתן או בסופן. אבל אם לא בדקה בהן כלל אלא שבדקה בח' אינו עולה לה משום סופן צריכה לספור ז' מח' ואילך עכ"ל. והנראה מדבריהם שלא רצו להקל יותר מהמבואר בגמ' שהיקל רב. דהא בלא"ה ר"ח פליג עליה א"כ אין להקל יותר ממה שמצאנו שהתיר רב ואנו לא מצאנו לרב בתרייתא שהקיל רק בשפהסיקה בטהרה ובדקה עצמה ביום ה' שהוא יום הח' מבדיקת ההפסק טהרה. דהכי אמר סופרתו למנין ז'. ואקשינן רב ככותאי אמרה ומשנינן לבר משלישי יעו"ש. וק' דא"כ לל"ל סופרתו כיון דמנין ה' הוא חוץ מיום ההפסק. ע"כ נ' דנהי דאינו מן המנין. מ"מ בדיקה שהיה בו מועלת להחזיק בטהרה תחלתן דו' נקיים כאליו בדקה א"ע ביום הראשון מהם. וזהו דקמ"ל רב וא"כ בעי' שהו' נקיים יהיו סמוכים ממש לבדיקת ההפסק טהרה דאז בדיקת ההפסק מצטרפת עם בדיקת ה' וזהו דקאמר סופרתו כו' ולא שהוא מימי הספירה. רק בדבדיקה שבו אנו רואים כאליו היתה ביום המחרת שהוא יום הראשון מן ה' נקיים. רק דקמ"ל רב דא"כ בדיקה ביום הא' מהו' ממש אלא סגי בסופן דהיינו ביום ה'. אבל מ"מ ה"ט שהרי בדקה א"ע ביום ההפסק טהרה שהיה סמוך ממש להו' נקיים כדקאמר סופרתו כו'. וז"ש הרמב"ן אפי' ביום ז' בלבד ה"ז בחזקת טהורה שהרי בדקה והפסיקה קודם לכן וק' אמאי יתיב האי טעמא אבדקה א"ע ביום ז' לבד הא גם בבדקה א"ע ביום א' ויום ז' פסק דבעינן הפסק טהרה. א"ו הפי' כך דהתם אין ההפסק טהרה פועל לנו רק בשביל להחזיק בטהרה לילה הראשונה דתחלת הו"ז. אבל מיום א' ואילך הם מוחזקים בטהרה ע"י בדיקה דיום הראשון. משא"כ הכא שלא בדקה א"ע עד יום ה' אין ה' מוחזקים בטהרה ע"י בדיקה של ה' לבד רק ע"י צירוף בדיקת ההפסק טהרה. דמרב לא שמעינן רק דבדיקת ההפסק מהני כמו בדיקה דיום הראשון ומעתה דון מינה ומינה מה בדיקת יום א' מהו' נקיים היינו סמוך להן ממש כך בדיקת ההפסק צ"ל סמוך להן ממש עכ"פ דהיינו שיהיו ששה ימים בין ההפסק לבדיקה דיום ה' אבל יותר מזה לא שמעינן ליה לרב להקל. ואנו אין לנו רק מה שהתיר רב. דהיינו דוקא בסמוך ממש להו"ז כדקאמר סופרתו כו'.

קיצור. מה שהקשה הס"ט א"כ אמאי בדיקת יום ח' לא מהני זהו משום דלא הקיל רב כ"א ביש ששה ימים בין בדיקה דהפסק טהרה ובדיקת יום השביעי דר' חנינא לא התיר רק כשיש חמשה ימים בינתיים כמ"ש הסה"ת כנ"ל סעיף ה' ורב הוסיף להקל גם כשיש ששה ימים בינתיים ושגם בדיקת הפסק טהרה עולה במקום בדיקה דתחלתן לכן יותר מזה א"א להקל.

ז' ומ"ש הס"ט דלעולם מהני הבדיקה בשביעי של נקיים אף אם לא התחילה למנות מיד ממחרת של יום ההפסק טהרה דהא אין עליה שום חיוב למנות ז"י מיד ממחרת של יום ההפסק טהרה אלא אם תרצה שלא להתחיל ז"י כ"א יום ב' או ג' אחר ההפסק טהרה רשות בידה דכיון דפסקה היא בחזקת טהרה לעולם עד זמן וסתה. וכ"כ בס' תפ"ל עכ"ל. הנה י"ל שדבריו אמת באופן שאח"כ בהו' נקיים בדקה א"ע בתחלתן וסופן דאז הו"ז מוחזקים בטהרה מצד שתי בדיקות אלו. והפסק הטהרה אין צורך בו רק בשביל החזקת טהרה של לילה ראשונה כנ"ל. ובכח"ג מהני ההפסק אף אם הוא רחוק מלילה הא' כל שאינו רחוק יותר מה' ימים כדמוכח מר"ע דאמר אין לו אלא יום ז' בלבד א"ע דההפסק היה ביום א' והקודם לו כו'. ולקמן ית' א"ייה דהרשב"ץ מסתפק בזה ג"כ אם סגי אח"כ בדיקת תחלתן וסופן רק שמא בעינן בדיקה בכל א' מהו"ז. אבל באם שלא בדקה א"ע בכל הו"ז כלל רק ביום השביעי. א"כ י"ל דלכ"ע אין מועיל כלום א"כ בדיקת ההפסק טהרה היה סמוך ממש להו"ז מטעם הנ"ל דמוכח כך מלשון רב דקאמר סופרתו כו'. וכמו דלר' חנינא קפדינן שלא יהיו רק ה' ימים בין בדיקה ראשונה לבדיקה אחרונה דז"י כמ"ש בסה"ת. כך רב לא הקיל רק שיש ו' ימים בינתיים וגם נוסף ע"ז הקיל אף שביום ההפסק טהרה ראתה תחלה דם מ"מ כיון שהפסיקה בו מהני בדיקה זו כאלו בדקה א"ע ביום המחרת מז"י והיינו דוקא כשסמוך להן ממש ויותר מזה לא שמענו להקל. זהו הנלע"ד בסברת הפוסקים ובהכי א"ש הא דאשמעינן רב ענין בדיקת ההפסק טהרה רק גבי דין דסופן אע"פ שאין תחלתן. ולא השמינו כדאז אמתינן דבדקו א"ע ביום ראשון וביום ז'. לומר וצריכה ג"כ להפסיק בטהרה. וא"א לומר* דא"כ כלל הפסק טהרה רק במרגשת שפסק הדם סגי ומשום דהא כותאי ס"ל דאפי' רואה ממש והפסיקה אח"כ הוא בחשבון יום הנקיים משום דמקצת יום ככולו ואנן דלא ס"ל הכין מ"מ לא בעינן הפסק טהרה מיום האתמול רק במרגשת לאחר סגי דלא משמע הכי מכל הפוסקים דכ' מפורש להיפוך. וע' מהרש"א דס"ט א' בד"ה פרש"י מ"ש דמרב אינו מוכח שצריכה הפסק טהרה רק מדין המשנה דס"ח א' גבי נדה ולפע"ד אינו מוכרח דשאני התם משא"כ בדיקה כלל ביו"ז רק הפסק טהרה. אבל הכא שצריכה בדיקה ביו"ז י"ל שא"צ בדיקה הפסק טהרה אם בדקה ביו"ז תחלתן וסופן וסגי ההפסק טהרה במה שהרגישה שפסק הדם וכמו בברית דר"ח ובזבחה קטנה ע' תוס' דס"ט א'. אך כל הפוסקים פה א' דצריכה הפסק טהרה אף בבודקת ז"י כל יום. ועוד דאם היינו אומרים כן כש"כ דקשה למה הצריך רב הפסק טהרה בבדקה א"ע בסופן א"ו דה"ט משום דהכא הבדיקה חיובית להחזיק הו"ז במקום

* עיין תשו' חת"ס סימן קמ"ב.

בדיקה א' דיום הראשון מן הז'נ. והנה למ"ש כל הפוסקים דבדיקת הפסק טהרה היא חיובית א"כ אמאי* השמיענו רק גבי סופן כו'. א"ו הטעם משום דהכא בדיקה זו מהני להחזיק בטהרה כל הז'נ ממש והיא עולה במקום בדיקה דיום ראשון מהז'נ. מש"ה בעינן שתהא סמוכה להן ממש דהיינו שהז'נ יתחילו ממחרתן וכשלא בדקה א"ע עד יום שמיני מהשבעה נקים שהוא יום תשיעי להפסק טהרה אינה מצטרפת עמהן. משא"כ כשבודקת א"ע ביום א' ויום ז' שאז אין ההפסק טהרה רק להחזיק הלילה הראשונה דיום ראשון מש"ה אין חיוב שתתחיל למנות ממחרת כמ"ש הס"ט והתפל"מ.

קיצור. מ"ש הס"ט דא"צ למנות הז'נ דוקא מיום המחרת של הפסק טהרה זהו כשבודקת בז'נ בתחלתן וסופן עכ"פ. אבל כשאינה בודקת בתחלתן רק בסופן אזי אין טהורה רק כשבדיקת ההפסק טהרה סמוך ממש למספר הז'נ ולא כשמפסיק ביניהן אף יום אחד ולכן לא מהני בדיקת יום השמיני עם ההפסק טהרה.

ח ועוד נלע"ד לבאר טעמים ע"פ מה ששנינו* בפ"ד דנדה דל"ט אבל ימי חוב והזבה ושומרת יום כנגד יום הרי אלו בחזקת טומאה. ופי' ימי חוב פי' רש"י ימי ספירו וכן גבי ש"י פרש"י דהוי למחר בחזקת טומאה. ולפי"ז צ"ל דמיירי שכבר הפרישה בטהרה. ואפ"ה הוי בחזקת טומאה דאין לומר דאיירי שלא הפרישה בטהרה. אבל אם הפרישה בטהרה היא בחזקת טהרה זה א"א להאמר דהא פי' בחזקת טומאה דמתניתין נ' דר"ל עד שתבדק בכל יום והפך מן י"א יום שבחזקת טהרה שא"צ בדיקה בהן ואי איתא דמיירי בשלא הפרישה בטהרה הרי אז לא מהני לה ספירה עד שתפריש בטהרה כמ"ש הטוש"ע סי' קצ"ו. ועוד דהא נדה קלה מזבה כמ"ש הר"ז"ה הובא בהרא"ש פכ"ט סי' ה' גבי שאין ללמוד בדיקת הזבה שצריכה ז'נ מבדיקת נדה הקלה כו' והרא"ש שם לא נחלק ע"ז כ"א חלק על דינו מטעם אחר דמסתברא דעדיף בדיקת האמצע מן הסוף. וא"כ א"א לומר פי' המשנה דימי חוב והזבה הן בחזקת טומאה דמיירי קודם שהפרישו בטהרה דוקא. דא"כ א"צ לומר זה דאתא מכ"ש מדין נדה דכל זמן שלא הפרישה בטהרה הרי היא בחזקת טמאה כדתנן פכ"ט דס"ח ע"א ואדרבה לת"ק שם אפילו הפרישה בטהרה ביום הששי אינה בחזקת טהרה עד שתפריש בטהרה ביום השביעי ולר' יהודה דוקא ביום השביעי מן המנחה ולמעלה ואין זה שהיא חמורה מהנדה ע"י הפרישה בטהרה ביום הג' תהיה בחזקת טהרה ע"כ נראה דאפילו הפרישה בטהרה עדיין אינה בחזקת טהרה. ועכצ"ל כן לר' יהושע ורע"ק דבעינן בדיקה בכ"ז מז'נ ולכן איכא למ"ד בפרק האשה ד"ס ע"א דתולה בשומרת יום כנגד יום בשני שלה ובסופרת ז' שלא טבלה וע' בטור סי' קפ"ג מזה ועוד דממה שפי' רש"י בימי ספירו וכן הוא בפ"י המשניות להרמב"ם ספ"ד נדה ה"ל. א"כ היינו אחר הפסק טהרה דיום הראי'. ואפ"ה בחזקת טומאה בימי ספירו עד שיבדקו כראוי להן. וכדתנן דס"ח ע"ב לר"א ביום הראשון ובשביעי כו' אז הוי כל זה"י בחזקת טהרה ולר"י ולרע"ק כדאית להו. ונפלאמי מהרשב"ץ שכ' בפסקיו ספ"ד. וז"ל אבל חוב והזבה וש"י כנגד יום לעולם בחזקת טומאה עד שיפרישו בטהרה עכ"ל דמשמע דאם הפרישו הם בחזקת טהרה. ולא משמע כן מפרש"י והרמב"ם הנ"ל (ויש לי דרך ליישב** דבריו בדוחק ע"פ שטת הרמב"ם פ"ג מהל' מחוסרי כפרה ה"ג). וכיון שכן שהם בחזקת טומאה להכי בעי ר"א המיקל נגד ר"י ורע"ק ג"כ בדיקה ביום א' וז' להחזיק עי"ז בטהרה. כן ס"ל לר' חנינא ורב דמיקל דסגי בתחלתן אע"פ שאין סופן דעי"ז אוקמינא אחזקיהו דבדיקה זו דיום א'. כדאמרין דס"ט ע"א. והיינו אחר הפסק טהרה. והנה אמרין שם דסופן כשאין תחלתן ל"ל הכי ואפ"ה מיקל רב דמשום בדיקת סופן מחזקין לה ששה שלפניו בטהרה לזה ס"ל להפוסקים דהיינו דוקא כשהפרישה בטהרה סמוך ממש להתחלת ז' ימי הספירה. דמהני בדיקה זו לימים אלו שאח"כ. משא"כ כשהפסק טהרה רחוק מן הז'נ אפי' יום א' ס"ל דלא סמך רב אבדיקת סופן לחדר להחזיק עי"ז כל הששה ימים שלפניו שהם בחזקת טומאה כנ"ל א"כ בדקה א"ע בתחלתן ממש דאז אוקמינא אחזקיהו אע"ג דבדיקת ההפסק רחוק קצת כנ"ל או אף בסופן לחדר כשבדיקת ההפסק היה סמוך ממש. כנלע"ד לבאר דבריהם.

קיצור. עוד טעם לזה משום דקיי"ל ימי חוב והזבה הרי אלו בחזקת טומאה. והיינו אף שהפרישו בטהרה ולא כהרשב"ץ ספ"ד נדה. ע"כ אינן בחזקת טהרה ע"י שהפרישו בטהרה אלא ע"י הבדיקה ביום השביעי לז'נ הסמוכים ממש להפסק טהרה.

ומצאתי ראייה לדברי דמשום ההרחקת ההפסקה בטהרה אתינן עלה דהאי דינא דלא בדקה עד יום הח' וכו' ממש בפסקי הרשב"ץ סוף נדה וז"ל ואם בדעבד לא בדקה אלא הראשון או ז' בלבד קרינן בהו ז"ג. ואם הפסיקה בטהרה ואח"כ עברו ז' ולא בדקה ביום ח' ומיום ח' ואילך קרוב לומר שאין מתירין אותה א"כ בדקה

* לע"ד נראה פשוט דרב נקט לאשמעינן טעמא דמילתא כיון דהפריש' עצמה בטהרה' וכבר אתחזקה ולהכי סגי גם בסופן כמו בתחלתן ובקונטרס הארכנו בס"ד.

** עיין לקמן קנ"ד אות ד'.

*** עיין לקמן ד"ה עפ"ד.

בכל יום ויום. וצ"ע אי מהני באותן ימים תחלתן או סופן כמו בשבעה ימים של ספירה וכו' ראשונים אם לא בדקה לא תחלתן ולא סופן ובדקה באמצעיתן הראב"ד כ' דמהני כו' עכ"ל. ונ' דט"ס הוא מ"ש ולא בדקה ביום ח' וצ"ל ובדקה ביום ח' ומיום ח' ואילך כו'. הרי מובן ומבואר מדבריו דחוקך להחמיר דבשבעה השניה בעינן בדיקה בכל יום ולא מהני תחלתן כו'. א"כ לא נפלאות ולא רחוקה הדבר לאמר דאפילו רק נכנס יום א' לחוד מהשבעה שניה דהיינו שלא בדקה א"ע עד יום ח' לא סמכין אבדיקת סופן לחוד מהטעם שנת"ל ולא משום דבעינן שתתן דעתה כו' שהרי מסתפק לומר דהימים מצד עצמן גרועים דלא מהני אפי' תחלתן כנ"ל. מיהו לדבריו דמחמיר דבעי בדיקה בכל יום צ"ל דלאו משום ריחוק בדיקת ההפסק טהרה לחוד אתי עלה רק משום שהימים עצמן חושש בהן יותר לפי שקרובים לעת נדוּתה. ואיך שיהיה גם לפי טעם זה יש לחוש כל שנכנס יום א' מן השבוע שניה וכו' ונכ"ל. ועכ"פ מדבריו נלמוד דלא ס"ל מ"ש הס"ט סי' קצ"ו סקח". דלעולם מהני הבדיקה בשביעי של נקיים אף אם לא התחילה למנות מיד ממחרת של יום ההפסק טהרה כו' הובא לעיל אות ו' דהרי הרשב"ץ כ' בפירוש דבשבעה השניה לא מהני אפי' תחלתן וכ"ש סופן א"כ אפשר דה"ה אפילו הרחיקה ב' או ג' ימים מההפסק טהרה שהרי יהיו כלין ימי הספירה בשבוע השניה (גם מ"ש הס"ט טעם לזה דכיון שהפסיקה בטהרה היא בחזקת טהרה לעולם דבריו מרפסין איגרי דמשנה שלימה שנינו אבל ימי הוב והזבה כו' הן בחזקת טומאה כדלעיל) ומיהו לשאר הפוסקים פשיטא להו דבדיקת סופן לא מהני רק ביום ה' דוקא ומטעם הנ"ל.

קיצור. ועוד ראי' מהרשב"ץ דס"ל דבהרחיקה ד' ימים התחלת הו"צ מההפסק טהרה לא מהני אפי' בדיקת תחלתן וסופן.

עפ"ז היה נ"ל ליישב קושיית התוספות דס"ט ע"א לרב דס"ל סופן אע"פ שאין תחלתן. וכל זבה צריכה הפרשה ביום שפוסקת בו כמו נדה ואמאי קתני במתניתין שבדקה עצמה יום ראשון הא כבר בדקה עצמה מאתמול והפרישה בטהרה ואי הוה אמר דלא בעינן הפרשה ביום ג' הוה ניחא עכ"ל. ור"ל דאי הוה אמרין דכשבורקת א"ע ביום א' וביום ז' אפילו לא הפרישה בטהרה מאתמול ע"י בדיקה רק שהריגשה בפסיקת הדם סגי הוה ניחא דכשלא בדקה א"ע ביום א' רק ביום ז' לא סגי בהכי רק אא"כ הפרישה בטהרה ע"י בדיקה דאז בדיקה זו עולה במקום בדיקה דיום א' וזהו הקולא שהקיל רב וכמש"ל סברא זו אות וא"ו. אבל מכיון דאנן פוסקין שכל זבה צריכה הפרשה בטהרה א"כ קשי' זהו כוונת התוספות. ולפי הנ"ל א"ש ד"ל בבדיקה תחלתן וסופן או לא איכפת לן אם ההפסק טהרה רחוק יום או יומים מהו"צ. משא"כ כשבורקת א"ע בסופן לחוד או בעינן שיהיה סמוך להן ממש ואין לומר א"כ מדלא משני התוספות הכי מכלל דלא ס"ל האי דינא אלא ס"ל כהס"ט דאפי' כשבורקת א"ע בסופן לחוד לא איכפת לן שיהיה ההפסקה בטהרה סמוך לז"צ דזה אינו ראי' מכמה טעמים. הא' משום דבלא"ה משני שפיר אקושייתם. הב' משום ד"ל בהפך דס"ל כמש"ל בשם הרשב"ץ דאפשר אפי' בדיקה תחלתן וסופן לא מהני רק בשבוע ראשונה של ספירה דהיינו סמוך ממש להפסקה בטהרה. אבל בימים דבשבעה שניה בעינן בדיקה בכל יום כנ"ל. מיהו לכאורה זה אינו מספיק דמ"מ אם התחילה למנות מיום השני שאחר ההפסקה בטהרה כגון שהפסיקה בשבת ובדקה א"ע ביום ב' והוא הראשון למנין הו"צ ולא בדקה א"ע כל שבוע זו עד יום א' שאח"כ. ודאי לכאורה מהני אפילו להרשב"ץ דשבוע קמייאת עד שבת מתחילת בטהרה ע"י בדיקה דיום ב' דהא קי"ל תחלתן אע"פ שאין סופן ויום א' דשבוע שניה מתחזק בטהרה ע"י בדיקה שבו. משא"כ כשלא בדקה א"ע רק בסופן דהיינו ביום א' לא מהני כנ"ל משום דבדיקת ההפסק רחוקה יותר יום א' מהראוי כנ"ל. וא"כ אכתי ה"ל לשנויי דמשום אופן זה תנא במתני' שבדקה א"ע ביום א' וביום ז' וכו'. אך י"ל דהוה שינויאי דחיקא דמשום הפלגת יום א' אינו כדאי כ"כ לשנות בדקה א"ע ג"כ ביום א' כו' ומוטב היה להשמיענו הרבנותא דבדיקה א' סגי בסוף ה' וכשסמוכים לההפסק טהרה. א"נ אפ"ל דהתוספות לא פסיקא להו האי דינא שכ' הפוסקים דאם לא בדקה א"ע עד יום ח' לא מהני שהרי מצאתי בהרמב"ם פ"ג מהל' מחוסרי כפרה ה"ג דפסק להדיא אהלל בזה. וז"ל אפילו בדק ביום הטומאה עצמו ומצאו טהור ופסק חזוב ולא בדק למחר בתחלת ימי הספירה וברך ב' או בח' ומצא טהור עלו לו ימי הספירה וה"ז בחזקת טהרה עכ"ל. והכ"מ והלח"מ תמהו ע"ז מה שהקיל אפילו לא בדקה א"ע עד יום ח' שהוא נגד כל הפוסקים. והנה לד' הס"ט שאין טעם לדון זה רק משום דבעינן שתתן דעתה לספירה כו' אין שום תימא אם הרמב"ם לא ס"ל הכי ואדרבה על המצריכים זה קשה מאין לקחו זה דבגמ' לא משמע הכי כמ"ש הס"ט בעצמו כנ"ל אות ד'. אך לפמשנ"ת אצלנו דהטעם משום דבעינן שלא יהיה בדיקת הסוף רחוק מן ההפסק טהרה יותר. לפ"ז י"ל דשפיר תמהו על הרמב"ם דלכאורה הכי משמע בגמ' דבעינן שיהיה סמוך מדקדוק לשון סופרתו כו' כמש"ל אות ה'. אך עכ"ז אינו מהקושיא אם הרמב"ם לא ס"ל דקדוק זה. ואפשר גם התוספות לא הוה ברירא להו כ"כ דין זה מש"ה לא נקטו האי תירוץ. והנה הגם דאנן נקטינן ביום ח' לא מהני בדיקה היינו משום שההפסק טהרה רחוק כו' והגם דאם בדקה א"ע בתחלתן וסופן י"ל דלא איכפת לן בזה. מ"מ בסופן יש להחמיר טפי וע"ז יש ראי' מהתוס' דכ' ואי הוה אמר דלא בעי הפרשה ביום ג' הוה ניחא. ופירשנו לעיל דר"ל דהוה אמר דלא בעי בדיקה רק הרגשה שנפסק הדם ע"ד שכ' הר"ז בהשגותיו על בכה"ז שער הספירה ע"ש. והנה בבדיקה א"ע בסופן אמר רב בפירוש דלא מהני אא"כ בדקה א"ע כשהפרישה בטהרה. אלמא דניחא להו להתוספות דיש להחמיר טפי בענין אופן ההפסקה בטהרה כשבורקת א"ע בסופן לחוד מן כשבורקת א"ע בתחלתן דבזה צריך בדיקה בשעת ההפסקה וכוה א"כ סגי ביום ראשון ויום שמיני. וצ"ל הסברא משום

דבעינן שהבדיקה תעלה במקום תחלתן כו' כנ"ל. א"כ גם לדידן דנקטינן דלעולם צריך בדיקה בשעת ההפסק טהרה אף אם בודקת א"ע בכל יום מן הז'נ. מ"מ לענין זה יש לחלק דכשבודקת א"ע בסופן לחוד צ"ל הבדיקה להפסק טהרה סמוך ממש לז'נ כדי שתהי' דוגמת תחלתן. משא"כ כשבודקת א"ע בתחלתן ממש ג"כ י"ל שאין להחמיר כ"כ וכנ"ל באריכות.

קיצור. בזה יתיישב קושיית התוס' על המשנה לל"ל ביום ראשון ומה דלא תירצו התוס' כן יש ליישב מהרמב"ם שהקיל בבדיקת שמיני מוכרח דלא ס"ל דבעינן ספירה ואע"ג דלא קיי"ל כהרמב"ם זהו טעם אחר.

ט והנה כבר נת'ל סעיף א' מהתשוב' מע"צ והס"ת נתנו שני טעמים על דבעינן שתתן דעתה לספירת ז'נ. הא' כפשטה דקרא וספירה לה. הב' משום דחיישינן אולי כיון שלא נתנה דעתה לספירה לא הקפידה אף אם הרגישו קצת לבדוק נפשה. ולפע"ד על טעם זה השני יש למצוא סתירה מפורשת מהמשנה והגמרא פכה"י ד"ג ע"ב החרשת והשוטה ושנטרפה דעתה אם יש להן פקחות מתקנות אותן. והתם לא שייך שתתן דעתה. והגם דבחולין דלא" ע"ב אמרין כוונה דחברתה כוונה מעליא היא לענין טבילה. וא"כ י"ל כמ"כ לענין ספירה זה מהני רק להסיר החשש הטעם הראשון לומר דיש כאן ספירה. אבל מ"מ ממשנה זו מוכרח דלא חיישינן כלל להטעם השני דהמע"צ דטעמא רבה נמי איכא להדא מלתא דבעינן שתתן דעתה משום דאולי כל שלא נתנה דעתה לספר לנפיקים לא הקפידה אף אם הרגישו קצת לבדוק נפשה ואף אם תאמר עתה שלא הרגישו מתחלה לא מהני והוא בכלל כל מלתא דלא רמיא עליה דאניש לאו אדעתיה עכ"ל. וכ' ע"ז הס"ט שם הנה הטעם הזה הוא פשוט ועמשי"ל בשם שו"ת צ"צ. ור"ל דהצ"צ ס"ל ג"כ לענין בדיקה דאמרין דלא בדקה שפיר משום דלאו אדעתיה. וממשנה הנ"ל נ"ל דחששא זו דהמע"צ שמא הרגישו כו' לא חיישינן לה כלל שהי' חרשת ושוטה יוכיחו דפקחות מתקנות אותן אף שיש לחוש שמא הרגישו וראו. דא"א שהפקחות תהי' ידיה בין עיניה תמיד א"ו אין בודקות אותן רק פ"א ביום ובחולין דלא" שם פרש"י מתקנות אותן בודקות אותן בשעת וסתן ואמאי לא חיישינן שמא ראתה עם סילוק ידיה אעכ"ל כל שהוחזקו בחזקת טהרה ע"י הבדיקות אין אנו חוששין לשמא ראתה. ודוחק לחלק דדוקא בבדיקה כל יום הוא דלא חיישינן דודאי הא דתנן הזב והזבה שבדקו א"ע ביום א' מיירי בכל זב וזבה אפילו חרשת ושוטה דרפ"ב שבדקוהו אחרים ול"ח שמא ראו וכדתנן הרי הם בחזקת טהרה (אם לא לחלק דהיכא* דלא אפשר שאני אך מהכ"ת להחמיר דליכא שום ראיא ע"ז). ועוד א"כ אף אם בדקה א"ע בכל יום פעמים** אם הטעוה יום ג' אחר בדיקת שחרית ופשטה הלבנים עד יום ד' קודם מנחה שלבשתה ובדיקה נחוש ג"כ כיון דלא נתנה דעתה מעל"ע וחצי שמא הרגישו כו'. וזה ודאי אינו מתקבל כלל כמ"כ י"ל דלא חיישינן לחששא זו גם בנדון של המע"צ. אף שהיה יום א' בלי בדיקה כלל. וא"כ נדון דהמע"צ לא גרע מחרשת ושוטה ולכן כיון שהיה בדיקת יום ראשון ויום שביעי ועוד כמה בדיקות אין לחוש וכ"ש שאומרת שלא הרגישו כלום נ' דעלו לה ז'נ. שכיון שלא נשאר החשש רק מטעם א' של המע"צ כיון שאין החשש שמא ראתה רק שאין הספירה בשלימות יש לסמוך על כל הפוסקים ורובם ככולם דפסקו כבתרייתא דרב. ואף לרי"ח י"ל כן דאין הקפידא רק על הבדיקות שיתחזקו ע"ז בטהרה וכנ"ל.

קיצור. שיש סתירה מבוארת לטעם השני של המע"צ שכתב עלי וטעמא רבא נמי איכא. והוא מהדין המבואר בטוש"ע סי' קצ"ו ס"ח מהמשנה פכה"י ונשאר רק הטעם הראשון שאינו רק חשש שמא ראתה לכן יש לסמוך בו על רוב הפוסקים. דעכ"ל דהם לא ס"ל חשש זה כלל.

אך עכ"ז עדיין יש לומר דבניתי היסוד דלבתרייתא דרב דסופן אע"פ שאין תחלתן א"צ ספירה כלל כמ"ש הס"ט ד"ה והן אמת מבריייתא דטועה דלרב לא בעינן שתתן דעתה לספירה דאל"כ מאי קושיא דלמא ש"ה דלא היו לה ספורים כלל. לכאורה אינו נכון דהא בלאה"נ קשה הא התם נמי לא הפסיקה בטהרה וזה ודאי מעכב לרב. אעכ"ל כתי' מהרש"א דס"ט ע"א דלגבי בעלה הוא שצריך הפרשה בטהרה. אבל לענין טבילה בזמנה מצוה אינו כן. וא"כ נאמר כמ"כ דלבעלה צריך ספירה רק לענין טבילה בזמנה מצוה א"צ ספירה. ויש לחלק דאם איתא דבעינן ספירה שיהיו ספול"ל א"כ היכא שלא נתנה דעתה לספירת ז'נ גם לענין טבילה בזמנה מצוה אין לחלק כדמוכח כל הסוגיא ד"ל דוס"ט דלמ"ד דבעינן ספול"ל כשלא היו ספול"ל אין טבילה בזמנה מצוה כלל.

* ועיין היטב תשו' חת"ס סוס"י קס"ה ד"ה וממילא וכו' דלא נוציא לזו מרוב נשים – ועפ"י דבריו נסתר הראי' של הגאון הק' המחבר.

** לפ"מ שהסביר חת"ס סי' קע"ח דבעי כונה לספירה וע"י בדיקה מוכיחה מחשבתה שמכונת לבדוק עיישה"א א"כ פשוט דיש לחלק בין אפשר ללא אפשר דהא לאביי אליב' דר"י בפסחי' כ"ה ע"ב הלא אפשר עשה מתכוין לאיסור כאן מתכוין – וא"כ הי"נ יש לומר דע"י לא"פ קיל יותר כיון דאין לה לעשות יותר הוכחה שמכונת רק מה שפקחות בודקת אותה ומהני כונה דחברתה כמש"כ המחבר.

י' ומ"ש הס"ט בסי' קצ"ב ססק"ב ראיא מדברי הרא"ש פכ"ת דנדה סי' ד' דס"ל כהמע"צ מדכ' גבי ברת' דר"ח ויש מן הגדולים שכתבו שאין צריכה (ר"ל מי שתבעוה לינשא ונתפייסה) לא הפסק טהרה ולא בדיקה כלל בימי הספירה לא בתחלתן ולא בסופן אלא כל שהמתנה ז"נ אחר התביעה ה"ז טובלת וטהורה כו' וסעדו את דבריהם מעובדא דרבינא כו' עד ורב חביבא לא צוה לבדוק את בתו כו' ואעפ"כ כנסה. ואינה ראיא כלל דא"כ אפי' ישיבת ז' אין כאן כלל ומה תועלת יש בהמתנת דימים כיון דרב חביבא סבר דבקטנה לא חיישין לחימוד עכ"ל הרא"ש. ועי' כתב הס"ט וז"ל מבואר דס"ל להרא"ש ש כיון דלא כיוונה לספירת נקיים דלא עלתה כלל אלא דבעינן שתכוין דעתה לספירה וכו' דאל"כ לא היה מקשה מידי על הגדולים אלו דלמה כ' שאין כאן אפי' ישיבת ז' אי לא בעינן כוונה כלל דהא ס"ל להגדולים אלו שא"צ בדיקה כו' עכ"ד. ולפע"ד מאחר שנת"ל בראיות נכונות מפשט הגמרא דטועה דא"צ כלל שתתן דעתה לספירה כו' דהטועה לא כוונה כלל שהרי מסופקת שמא הראייה היה היום ואעפ"כ הוי טבילה בזמנה אם היו ז' נקיים והרא"ש עצמו פסק כברייתא זו כמבואר בדבריו פכ"ת דנדה דלכך פסק כרב דאמר סופן כו' א"כ אין לבדות מלבנו ב' פירושים שלא נתנו להאמר. ומ"ש אפי' ישיבת ז' אין כאן. נ"ל דה"פ דהנה הגדולים האלו שבהרא"ש נקטו בלשונם ג"כ דבעינן שהמתנה ז' נקיים רק שא"צ בדיקה וצ"ל כיון שא"צ בדיקה במה יודע שהם נקיים. וצ"ל דס"ל כעין מ"ש הרז"ה בשער הספירה וז"ל וכבר ראינו למקצת מן החכמים דס"ל דכל לבעלה לא בעי' בדיקה כלל הוא וכל הדיוקות לענין טהרות נאמרו. אבל לבעלה דיה בהרגשה בטומאתה בטהרתה והם מסייעים דבר זה ממעשה דרבינא דאיעסק לבריה ביה רב חביבא כו' עכ"ל. הנה החכמים אלו ס"ל לבעלה א"צ שום בדיקה כלל אפי' בימי הז"נ רק דיה בהרגשתה שהם נקיים ומביאים ראיא ממעשה דרבינא דס"ל ג"כ דברתיה דרב חביבא לא בדקה א"ע כלל ואעפ"כ חשוב ז"נ בהרגשתה שהן נקיים והיינו ממש כדעת יש מן הגדולים ש' הרא"ש. רק החילוק ביניהם בהגדולים שבהרא"ש אינן מקילים רק בתבעו לינשא ונתפייסה ולא ברואה ממש ולא כהחכמים שהביא הרז"ה. והשאת א"ש מה שהשיב עליון הרא"ש דא"כ אפי' ישיבת ז' אין כלל ר"ל מאחר שגם הם בעו שיהיו נקיים רק דס"ל שא"צ שיתברר הנקיות ע"י בדיקה דוקא רק די בהרגשה הרי הרגשה ג"כ לא שייך רק כשנותנת לב לידע שהן נקיים. וברתי' דר"ח לא נתנה לב ע"ז כלל מאחר דס"ל דבקטנה ל"ח לחימוד א"כ אפילו לא נתנה לב כלל טהורה לבעלה. והגם דודאי לא הרגישה עכ"פ שיצא ממנה דם. מ"מ ס"ל להרא"ש דהאי דלא הרגישה כשלא נתנה לב לא סגי ואין סברא כלל לחשוב ע"ז לנקיים אפי' לסברתם כיון דלא בדקה בכל הז' וגם לא נתנה לב אם תרגיש כו'. ודאי באשה טהורה הוא סגי כיון דבלאה"ז בחזקת טהרה עומדת. משא"כ בזו שאינה בחזקת טהרה וצריכה ז"נ אין סברא אלא ע"י בדיקה בתחלתן או בסופן. וזהו המעמידה בחזקת טהרה או עכ"פ להגדולים צריכה שתתן לב שלא תרגיש כו'. ועי' הנתינת לב היא יוצאה לחזקת טהרה אבל בזו דלא זה ולא זה לא היו אין כאן ז"נ להביאה לחזקת טהרה אפי' לשטתם זהו דעת הרא"ש והגדולים י"ל דס"ל דנהי שלא נתנה לב אחות ז' נקיים מ"מ ה"ל כסתם אשה טהורה דמסתמא נותנת לב אם תרגיש כדאמרינן רפ"ק דנדה אשה מרגשת בעצמה כו'. והלל ל"פ רק אלמפרע ומשום דם לפניך. וכיון דהכא רק חששא שמא מחמת תאוות חימוד ראתה דם סגי בהמתנת ז' דכל אשה המעודת לינשא נותנת לב כו'. וממוצא דבר נשמע דאין ראיא כלל דהיכא שבודקת א"ע בסופן וגם קודם תחלתן כשפוסקת בטהרה שיהיו צריכין ג"כ שתתן דעתה בכל יום לספירה דוקא ואם לא נתנה דעתה שנחוש שמא ראתה ולאו אדעתה זה אינו מוכח כלל מדברי הרא"ש דכאן דהא דבעי הכא שתתן לב כו' היינו משום דלא היה שום בדיקה הלכך זה במקום בדיקה עומדת ואין לומר א"כ בנתנה לב בסופן סגי י"ל הרי באו אחר ז' וליכא סופן ג"כ. ועי' דס"ל להרא"ש דכיון דאינו כבדיקה ממש בעינן שתתן לב בכל הז'". אבל כשיש בדיקה ממש א"צ שתתן דעתה לספירה ז"נ כו'. דהא דמשמע מהרא"ש דס"ל דבעינן שתתן דעתה כו' היינו כשאינה בודקת א"ע כלל ושיעלה לה זה במקום בדיקה לדעת הגדולים כנ"ל.

קיצור. ראיית הס"ט מדברי הרא"ש במ"ש דא"כ אפי' ישיבת ז' אין כאן כלל דהיינו מפני דלא כוונה דעתה לספירת ז"נ. זהו רק בלא בדקה א"ע כלל. אבל כשבדקה א"ע שתי בדיקות א"צ שתתן דעתה לספירת ז"נ.

ביטול צ"ח קללות ע"י סעודות שבע ברכות

בשבעת ימי המשתה. אם עושין סעודות שני פעמים ביום. הם י"ד סעודות ובכל סעודה שבע ברכות, עושין צ"ח ברכות כדי לבטל צ"ח קללות שבמשנה תורה והבן.

(ח' הרי"ם)

פירט ער אים אראפ און אים אן אונזערע זיידעס

צילום כת"י הגה"צ אבד"ק קראסנא זצ"ל הנדפס לקמן עמ' יא